

plán vědeckého výzkumu se zabývá řešením různých otázek vody v celostátním měřítku; řeší např. zabezpečení vodou civilního obyvatelstva a průmyslu ve všech souvislostech (v součinnosti s biologickým a chemickým výzkumem, chemickou a strojírenskou technologií) dále omezovací znečišťování vod průmyslovým odpadem¹⁾, likvidaci radioaktivního odpadu, zabývá se dále výzkumem pitné a užitkové vody a zajištěním dostatečného množství jakostní vody pro obyvatelstvo²⁾.

Z toho jasně vidíme, jak významná je součinnost vojenskovo-vědecké práce se státním

1) Do vodních toků přichází ročně 3 mld m³ odpadních vod. Z celkové délky větších toků v ČSSR 8000 km je dnes znečištěno více než 2500 km pátou třídou znečištění (to znamená, že je pro hospodářskou potřebu vyřazeno).

2) Potřeba vody pro obyvatelstvo, průmysl a zemědělství se do r. 1975 zvýší proti r. 1958 více než trojnásobně (z 3,1 mld m³ v r. 1958 na 10 mld m³ v r. 1975).

plánem, konkrétně s Čs. akademií věd a některými výzkumnými pracovišti. Výsledků plnění některých částí státního plánu možno využít a aplikovat v podmínkách vojenství. Takovými zájmovými otázkami mohou být: stav vodních zdrojů na našem území, metody řešení úpravy vody, vývoj různých filtračních zařízení, způsob zásobování vody radioaktivních odpadů, vývoj pružné tary na dopravu vody, řešení detekčních zařízení na průzkum vodních zdrojů atd.

Jen komplexním řešením je možno sladit úsilí, ovlivnit vývoj a výzkum v národním hospodářství, využívat všech možností a otázky zásobování vojsk řešit v komplexu a v jednotě operačních, odborných i ekonomických hledisek.

Ve svém diskusním článku jsem si nepostavil za cíl vyřešit s konečnou platností problém zásobování vojsk vodou v poli. Předkládám čtenářům některé pohledy z jiných hledisek než se dosud zabývali odborníci, konkrétně i oba dříve uvedené autoři. Mám za to, že tyto stránky věci nelze v další práci opomíjet.

Některé otázky převedení divize do operační podřízenosti jiné armády během útočné operace

Podplukovník Miloš Brabeneč

Moderní bojová technika dovoluje vést útočný boj a operaci s velkou dynamičností, do velké hloubky a na širokých frontách. Dynamičnost bojové činnosti však zvyšuje potřebu rychlého rozhodování a reagování na nenadálé změny v situaci, které mohou podstatně ovlivnit původní zámýsl.

K zabezpečení rychlé realizace nového rozhodnutí bude v mnohých případech účelnější převést, vzhledem k situaci na frontě, útvar nebo svazek do podřízenosti jiného svazku nebo svazu, který má výhodnější podmínky k plnění nového úkolu.

Hlavní příčinou převedení útvaru nebo svazku do podřízenosti jiné organické části během operace bude nemožnost realizace původně přijatého rozhodnutí. Změna podřízenosti je tedy v podstatě nuceným opatřením a bude důsledkem narušení původního plánu.

Nenadálé změny v situaci, které budou charakterizovat soudobý boj a operaci, nasvědčují, že změna v realizaci zámýslu bude zpravidla průvodním jevem při všech dru-

zích boje a operace: v počátečním období války i v jejím průběhu, při pronásledování, střetných sraženích a bojích, v obraně, při zasazování druhých sledů, při odražení protiúderů a protiztečí, při obklíčení a ničení nepřítele i při jiných situacích.

Ke změně podřízenosti může dojít ve všech druzích bojové činnosti a na všech stupních velení. Proto se stává změna podřízenosti útvarů, svazků i svazů v soudobém boji a operaci běžnou věcí.

Převedení divize v průběhu operace bude řešeno zpravidla za pohybu divizí a způsob předání nesmí narušit bojový úkol, který divize v dané situaci plní. Z toho důvodu není možné dát nějaký stále platný návod na způsob předání divize, protože způsob musí být v souladu s konkrétní situací.

Jestliže shrneme všechny požadavky zabezpečující plynulý převedení divize do operační podřízenosti jiné armády, bude předání řešeno po těchto základních liniích:

- velitelské a politické,
- spojovací,

- materiálně technické,
- popřípadě personální.

Způsob předání po jednotlivých liniích se bude řídit podle stávající situace, podle naléhavosti řešení a především ho ovlivní bojová situace divize a situace, v jaké se nachází přejímající armáda. Proto budeme především přihlížet k tomu, jaké je místo a úloha divize v operační sestavě předávající armády a její nastávající úloha a místo při plnění dalších operačních cílů přejímající armády.

Jiným způsobem bude řešeno předání divize, která je v prvním sledu předávající armády, v dotyku s nepřítelem a ve styku se sousedními divizemi, se kterými plní úkol ve vzájemné součinnosti. V takové situaci budou velitelské orgány a štáb předávané divize plně zaměstnány řízením bojové činnosti a při volbě způsobu předání bude tato okolnost hlavním kritériem.

Jiný způsob předání budeme volit, jestliže se nastávající úkol divize v rámci nové armády bude diametrálně lišit od stávajícího úkolu a přechod na nový úkol bude řešen pod tlakem času.

Opět jiným způsobem bude organizováno předání, bude-li divize například v druhém sledu předávající armády a má zůstat v druhém sledu nové armády, nebo má být zasazena do jejího prvního sledu.

Každá situace si vynutí jiný způsob organizace předání. Štáby armády musí organizovat předání tak, aby řízení divize bylo co nejméně narušeno, protože již samotná skutečnost, že divize přechází do podřízenosti jiné armády, naruší práci velitele i štábu divize.

Při organizaci převedení divize do podřízenosti jiné armády vycházíme z toho stupně velení, který předání divize nařizuje. Toto nařízení bude vycházet ze štábu fronty a proto se domnívám, že by měl štáb fronty stanovit hodinu a popřípadě i místo předání divize. V některých případech může armáda přejímat i několik divizí od různých armád a proto bude nutno termínovat převzetí těchto divizí. Podle vývoje situace může štáb fronty v některých případech i předvídat přechod podřízenosti a časově vytvořit podmínky, které by zabezpečovaly hladké, včasné a správné předání divize.

V zásadě je možno říci, že organizace předání může být podle situace volena:

- na stupni armád, kdy těžiště při předání bude ve štábech armád. Hlavní otázky budou pak řešeny ve štábu předávající armády,
- na stupni předávané divize — přejímající armády, kdy předání bude řešeno

přímým navázáním osobního styku předávané divize a přejímající armády.

V prvním případě budeme brát v úvahu organizaci velení jak ve štábu divize, tak i předávající a přejímající armády. Takto organizované převedení divize, kdy těžiště práce bude ve štábech armád, vytvoří podmínky k tomu, aby štáb předávané divize byl co nejméně oddalován od řízení bojové činnosti. Bude však vyžadovat dobrou znalost stavu a situace divize štábem předávající armády.

Předání je usnadněno tím, že ve štábu armády je směrový důstojník, který je seznámen se situací u divize. To značně ulehčí novému štábu vniknout do problematiky přejímané divize. Domnívám se proto, že by bylo správné převzít s divizí i směrového důstojníka ze štábu předávající armády, pokud není ve štábu armády vázán i jinými úkoly. Nebude-li toto řešení možné, pak by bylo výhodné, aby směrový důstojník přešel do štábu přejímající armády aspoň pro počáteční etapu, kdy začíná divize plnit nový bojový úkol.

I zde je vidět stoupající důležitost směrových důstojníků, hlavně pak důležitost znalosti divize po všech stránkách. Směrový důstojník pak může na základě znalosti své divize připravit předání. Protože se předání bude zpravidla provádět ve štábu předávající armády, bude informovat funkcionáře štábu přejímající armády, pověřeného projednat převzetí divize, o situaci předávané divize. Obsah i rozsah projednávaných otázek se bude řídit podle konkrétní situace, hlavně pak podle času, který bude pro předání k dispozici a podle rozsahu zpráv, které budou o divizi na štábu předávající armády známy. V optimálních podmínkách by mohly být obsahem jednání tyto otázky, které by se mohly také vyjádřit v protokolu o předání divize:

- složení divize s krátkou charakteristikou velitele a štábu divize, podřízených pluků s jejich velitelskými orgány, počty osob, zbraní a dopravních prostředků, posilové prostředky divize,
- závěry z předcházející bojové činnosti divize (stupeň bojové pohotovosti, morální stav, výše zásob, stupeň ozáření osob, stav bojové techniky apod.),
- současná bojová situace divize s uvedením úplné bojové sestavy divize včetně míst velení, umístění týlu apod.,
- materiálně technický a zdravotnický stav divize,
- spojovací situace u divize.

Při předání divize bude vždy sepsáván protokol, který podepíše pověřený funkcionář

náři obou armád (předávající a přejímající), směrový důstojník předávající armády a v nejkratší možné době velitel předávající divize. Protokol je výhodně zpracovat ve čtyřech výtiscích pro štáb frontu, jako hlášení, pro obě armády a jeden výtisk pro velitele předávající divize.

V druhém případě, kdy těžiště práce při předávání bude u předávající divize a přejímající armády, bude výhodou, že divize bude včas seznámena s novým úkolem a nový štáb armády s podrobnou situací u divize.

Způsob předání by mohl proběhnout tak, že po rozhodnutí velitele frontu o předání divize, kdy štáb frontu současně uvědomí oba velitele armád a vydá usměrňující pokyny pro způsob předání, bude co nejrychleji navázán osobní styk mezi divizí a přejímající armádou. S nařízením frontu výhodně vydat i dobu, od které vyjímá velitel frontu divizi z podřízenosti původní armády.

Podle situace divize může být předání řešeno tím způsobem, že velitel divize buď osobně nebo prostřednictvím odpovědného funkcionáře doloží na VS nebo PVS armády veliteli přejímající armády situaci a stav divize a současně obdrží nový úkol. Tento způsob může být volen v takové situaci, kdy divize není přímo vázána bojem a čas, vzdálenost, popřípadě i možnost použít rychlého dopravního prostředku dovolují zkrátit na minimum dobu pro doložení situace veliteli armády a na druhé straně pro proniknutí rozkazu k divizi.

Je možné volit i druhý způsob, kdy velitel přejímající armády vyšle do štábu svazku odpovědného funkcionáře ze svého štábu. Tímto důstojníkem může být i směrový důstojník, který bude vyčleněn ze štábu přejímající armády za novou divizi. Funkcionář vyslaný do štábu přejímající divize zjistí přímo u divize situaci a předá nový úkol.

Při takovém řešení je třeba přihlížet k tomu, že velitel přejímající armády se bude rozhodovat o použití nové divize podle zpráv získaných o divizi od předávající armády nebo ze štábu frontu. Tyto zprávy nemusí být úplné nebo v nich mohou chybět podklady nutné pro rozhodnutí o novém úkolu divize. Proto bude výhodné, aby k divizi byl vyslán takový příslušník štábu, který by mohl na základě znalosti zámyslu velitele armády popřípadě i doplnit úkol divize podle konkrétní situace, ve které divizi při doručení bojového úkolu najde.

Domnívám se, že by uvedená varianta převzetí divize pro svoji jednoduchost a rychlost plně odpovídala situaci, při které

je divize v prvním sledu a zůstává v něm i při plnění nového úkolu u přejímající armády.

Rychlost převzetí divize bude do značné míry ovlivněna dobou, potřebnou k tomu, aby nová armáda mohla řídit další bojovou činnost divize. Délku této doby bude určovat rychlost, s jakou bude zřízeno spojení mezi novým štábem armády a převzatou divizí.

Především si musíme uvědomit, že pro řízení divize štábem armády je v současné době organizováno kolem osmnácti rádiových sítí. Přejímající armáda musí začlenit proto novou divizi co nejrychleji do své spojovací sítě.

Při řešení této otázky si musíme uvědomit, že ve většině případů nebude čas na vydání nových pracovních údajů. Spojovací oddělení armády a stejně tomu bude u divize, je plně zaneprázdněno praktickým řízením spojení.

Pro zabezpečení spojení na stupni armáda—divize je v plánu spojení každé armády počítáno s možností začlenit nové svazky do spojovací soustavy. Proto jsou ve spojovacích sítích vyčleněny volné řádky k zařazení dalších stanic. Pro tyto účely jsou připraveny i záložní rádiové sítě a směry.

Při rychlém převzetí divize jde pochopitelně o to, aby údaje o včlenění nového svazku do spojovací soustavy přejímající armády byly včas doručeny spojovacímu náčelníkovi svazku s výpisem z nařízení pro spojení armády. Údaje předávající divizi mohou být doručeny buď prostřednictvím styčného důstojníka spojovacího oddělení armády, nebo rádiem pomocí speciálních hovorových tabulek. Aby byl umožněn v průběhu operace takovýto dohovor, bez zatěžování bojových sítí, organizují se vždy nadřízeným spojovacím náčelníkem služební rádiové sítě. V našem případě, kdy řešíme převzetí svazku do operační podřízenosti nové armády, bude dohovor veden ve služební rádiové síti frontu. V ní jsou na poslechu: štáb frontu, štáby armád i štáby jejich svazků.

Podobná situace může nastat i při změně podřízenosti na nižším stupni, například při předání pluku jinému svazku vlastní armády. V takovém případě bude předání po stránce spojovací provedeno ve služební rádiové síti armády.

Pro řešení spojení uvnitř divize bude zpravidla zásadou zachovat původně přidělené údaje, které měla divize u předávající armády.

Je zcela logické, že ani na způsob převzetí divize po stránce spojovací nelze

stanovit jedinou šablonu a návod. Bude nutno vždy vycházet z konkrétní situace, z času, který bude k dispozici a dalších okolností, které budou vyžadovat tvůrčí přístup k řešení této otázky.

Způsob převedení divize po stránce materiálně technické a zdravotnické bude se řídit hloubkou znalostí jejího stavu týlovými orgány předávající armády, zásobovací, zdravotnickou a bojovou situací divize. Bude-li mít předávaný svazek pohyblivé zásoby na požadované výši 3 — 5 dní, je situace do jisté míry usnadněna. Složitá situace po stránce týlové vznikne tehdy, jestliže budou stavy zásob značně sníženy například zničením části divizního týlu.

Při předávání divize musí být brán zřetel zvláště na materiálně technické zabezpečení, protože se může stát i nejdůležitější otázkou, na které bude záviset plnění nového úkolu.

Kvalita převzetí divize po stránce týlové bude především záležet na zjištění skuteč-

ného stavu divize. Proto bude výhodné vyslat ze štábu týlu přejímající armády styčného důstojníka, který by upřesnil situaci na místě a podle konkrétní situace divize řešil další její materiálně technické zabezpečení.

V jiných případech by bylo výhodnější odeslat důstojníka týlu předávaného svazku do štábu týlu přejímající armády, kde by doložil situaci divize a předal požadavky pro zásobování.

Při řešení těchto otázek je třeba věnovat patřičnou pozornost i otázkám zdravotnického a technického odsunu. I zde bude hrát svoji úlohu čas a bude třeba stanovit, od které doby a kam budou odsuny prováděny.

Na předání divize po stránce materiálně technické a zdravotnické bude mít do velké míry vliv štáb týlu frontu a bude třeba, aby pro předání divize vydal vyčerpávající údaje pro obě armády — předávající i přejímající.

* * *

Soudobý boj je proniknut nepřetržitými změnami situace, které budou vyžadovat i častou změnu a úpravu rozhodnutí. Často bude třeba k důslednému prosazování zámyslu měnit způsob jeho plnění a na změny reagovat rychlou změnou bojové a operační sestavy. Proto otázka převedení svazků do jiné operační podřízenosti během operace hraje v soudobých podmínkách důležitou úlohu. Proto by měly být pro předání již předem ve štábech připraveny podmínky zvláště pak pro předání po stránce spojovací, materiálně technické a zdravotnické.

Domnívám se, že článek přinesl dosti podnětů k diskusi, popřípadě i k propracování některých otázek spojovacích a týlových.

Při zpracování článku jsem využil řadu připomínek soudruhů podplukovníka S. Petřížily a majora Z. Dvořáka z posádky Slaný, kterým touto cestou děkuji za přátelskou a účinnou spolupráci.